

PORTUGALIJA GERINA DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS REIKALAVIMŲ LAIKYMAŠI PASITELKDAMA NAUJAS TECHNOLOGINES PRIEMONES (PT3 ATVEJIS)

1. Įvadas

Kuriant saugesnes ir sveikesnes darbo vietas, labai svarbu plačiau diegti veiksmingą darbuotojų saugos ir sveikatos (DSS) praktiką. DSS valdymo priemonių ir praktikos tobulinimą įvairiuose pramonės sektoriuose ir įvairių dydžių – didelėse, vidutinėse ir mažose – įmonėse skatina, remia ir palaiko įvairūs instituciniai subjektai ir vidiniai bei išoriniai įmonių procesai. Vykdam mokslinius tyrimus, be kita ko, pabrėžiama, kad labai svarbų vaidmenį gali atlikti valstybinės DSS reguliavimo institucijos, pavyzdžiui, darbo inspekcijos ir prevencijos tarnybos (EU-OSHA, 2021 m.) Šis atvejo tyrimas yra dalis Portugalijoje vykdomo tyrimo projekto, kuriuo siekiama suteikti daugiau įžvalgų šia tema.

Siekiant pagerinti darbo inspekcijų darbą modernizuojant ir pritaikant darbo inspektorių turimus išteklius, buvo sukurtos naujos priemonės (pvz., naujos technologinės sistemos ir skaitmeninės priemonės) (TDO, 2022 m.). Tačiau literatūroje šios praktikos tyrinėtos mažai, o jų pajėgumai ir veiksmingumas iš esmės nežinomi, ypač pačioje Portugalijoje.

Portugalijoje tikrinimai atliekami pasitelkiant naujausias technologijas – šios šalies Darbo sąlygų priežiūros tarnybos (ACT) sukurtas skaitmenines skaičiuokles, pokalbių robotus ir mobiliąją programėlę. Be to, ACT skaitmeninių priemonių pagalba dalijasi vieša informacija (pvz., apie atliktus darbus, darbo srities teisės aktus ir kitus leidinius) ir renka darbuotojų skundus ir prašymus (EUROFOUND, 2023 m.). Skaitmeninės skaičiuoklės darbuotojams ir įmonėms suteikia veiksmingą prieigą prie konkrečios informacijos, o nuo tada, kai pradėjo veikti, jau buvo koreguotos bei tikslintos (pvz., dėl Darbo kodekso pakeitimų, techninių problemų). Be to, neseniai pradėjo veikti nauja ACT interneto svetainė, kurioje informaciją apie šias įvairias paslaugas ir prašymų formas galima rasti paprasčiau.

Taigi šio konkretaus atvejo tyrimo tikslas – aptarti ACT sukurtų skaitmeninių skaičiuoklių ir pokalbių roboto, kurie laikomi novatoriškomis priemonėmis ir gerąja šalies praktika, veikimą ir veiksmingumą, paaiškinant jų euristinį pobūdį ir ribotumus.

2. Atvejo pristatymas

Tikslai

Suteikti galimybę greitai ir lengvai gauti informaciją apie darbdavių ir darbuotojų teises ir pareigas, kad būtų geriau laikomasi DSS reikalavimų.

Tikslinė grupė

Šios technologinės priemonės buvo kuriamos galvojant apie darbuotojų ir darbdavių poreikius, tačiau yra prieinamos visiems, kurie apsilanko ACT interneto svetainėje arba naudojami jos programėle.

Kas ir kaip buvo padaryta?

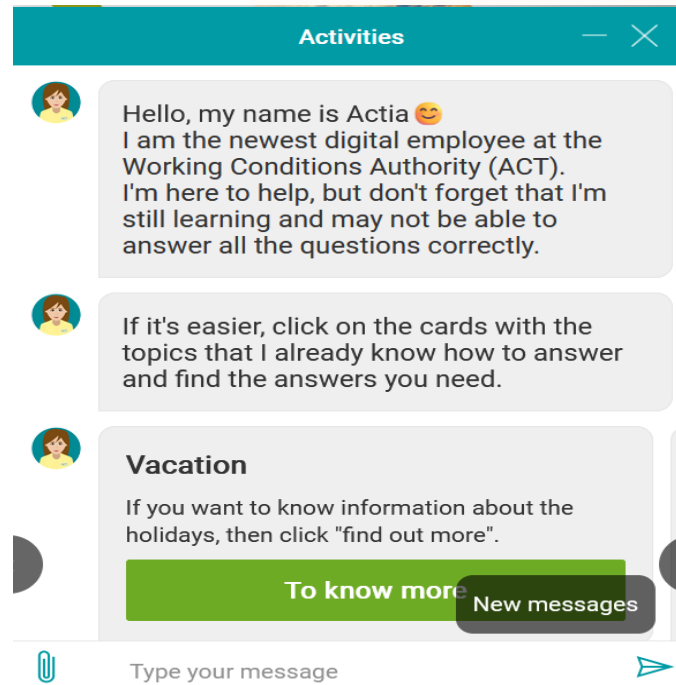
ACT sukūrė skaitmenines skaičiuokles ir pokalbių robotą. Šios internetinės priemonės darbuotojams ir darbdaviams suteikia konkrečios informacijos apie užimtumą ir darbuotojų teises.

Skaičiuoklėse galima įvesti papildomus duomenis, atspindinčius konkrečią situaciją, todėl pateikti rezultatai būna tikslesni. Šios priemonės leidžia greitai ir lengvai gauti informaciją apie darbo santykius ir darbo sąlygas, pavyzdžiui, teisę į atostogas, nedarbingumą dėl ligos ar tėvystės atostogų ir kitus klausimus.

ACT pokalbių robotas „ACTia“

„ACTia“ pokalbių robotas buvo sukurtas praktinei ir prieinamai informacijai apie darbo sąlygas teikti. Tai interaktyvus bendravimo priemonė, skirta naudoti savarankiškai. Šią priemonę galima rasti ACT interneto svetainės pagrindiniame puslapyje ir programėlėje. Klausimų meniu galima atsidaryti vienu spustelėjimu, ir, kaip parodyta 1 paveiksle, iš karto matomos kelios parinktys.

1pav. Iškylančios žinutės, kuri pasirodo įsijungus „ACTia“ pokalbių robotą, iliustracija.

Šaltinis: <https://portal.act.gov.pt>

„ACTia“ teikia informaciją apie darbo sąlygas, darbuotojų teises, profesinį mokymą, profesinį sertifikavimą ir darbuotojų sveikatos bei saugos klausimus. Kiekviena tema galima užduoti konkrečius klausimus, į kuriuos greitai atsakoma. Pokalbių robotas taip pat leidžia pridėti PDF arba „Docx“ formato dokumentus ir atsako į klausimus.

Skaitmeninės skaičiuoklės

Sukurtos aštuonios skaičiuoklės. Visos skaičiuoklės ir atitinkamos jų funkcijos aprašytos 2 paveiksle.

2 pav. Šiuo metu veikiančių skirtingų ACT skaitmeninių skaičiuoklių ir jų teikiamų paslaugų aprašymas. Informacija gauta iš ACT svetainės pradžios puslapio

Skaiciuoklė	Skaiciuoklės teikiama paslauga
Kompensacijos už darbo sutarties nutraukimą skaičiuoklė	Ši skaičiuoklė padeda apskaičiuoti įstatyme numatytas sumas, skiriamas nutraukus darbo sutartį, įskaitant kompensaciją (jei priklauso) ir atostogų išmokų, atostogų premijų ir kalėdinių premijų sumas.
Kompensacijos už mokymo kreditus, skiriamus nutraukus darbo sutartį, skaičiuoklė	Ši priemonė leidžia darbuotojams sužinoti teisės aktais nustatytas vertes, taikomas įgyvendinant jų teisę mokytis nutraukus darbo sutartis. Nesuteikto mokymo valandos paverčiamos kreditų valandomis, už kurias išmokama atitinkama kompensacija. Darbuotojai gali lengvai sužinoti, kokia kompensacija jiems priklauso už darbdavio nesuteikto mokymo valandas.
Pranešimo apie besibaigiančios terminuotos sutarties nutraukimą datos skaičiuoklė	Ši skaičiuoklė padės sužinoti tikslią datą, kada turi būti pranešta apie terminuotos darbo sutarties nutraukimą tais atvejais, kai ji nebus pratęsta.
Įspėjimo apie darbo sutarties nutraukimą datos skaičiuoklė, kai sutartį nutraukia darbuotojas	Ši skaičiuoklė padeda nustatyti datą, kada reikia pranešti apie darbo sutarties nutraukimą, jei darbo sutartį nori nutraukti darbuotojas.
Praleistų darbo dienų dėl šeimos nario mirties skaičiuoklė	Ši skaičiuoklė leis apskaičiuoti, kiek dienų darbuotojas turi pateisinamą priežastį neateiti į darbą šeimos nario mirties atveju ir kada turėtų grįžti į darbą.
Atostogų skaičiuoklė	Ši skaičiuoklė padės sužinoti, kiek atostogų dienų darbuotojas turi teisę gauti tais metais, kai įsidarbina, ir kitais metais.
Asbesto tikimybės skaičiuoklė	Ši skaičiuoklė padeda apytiksliai nustatyti asbesto buvimo pastatuose, įrenginiuose ar įrangoje tikimybę ir ar reikia imtis kokių nors priemonių.
Darbuotojų sveikatos ir saugos paslaugų (DSS) modelio parinktės skaičiuoklė	Ši skaičiuoklė padeda sužinoti, kokio tipo ar tipų DSS paslaugas darbdavys gali pasirinkti pagal atitinkamą įmonės struktūrą.

Iš pateikto aprašymo matyti, kad daugiausia dominuoja darbo santykių, o ne DSS srities temos. Dauguma skaičiuoklių padeda spręsti klausimus, kuriuos paprastai sprendžia ACT informacinės tarnybos, todėl naudotojai greičiau gauna atsakymus ir mažiau gaišinamas inspektorių laikas.

Labiausiai su DSS klausimais susijusios dvi skaičiuoklės – *asbesto tikimybės skaičiuoklė* ir *DSS paslaugų modelio parinktės skaičiuoklė*. Palyginti su kitomis skaičiuoklėmis, jos yra kiek kitokio pobūdžio, nes konkrečių atsakymų nepateikia. Jos siūlo bendro pobūdžio informaciją, bet konkrečių problemų nesprendžia.

Asbesto tikimybės skaičiuoklė pagal pastatų charakteristikas ir statybos datą darbdaviui padeda sužinoti, kokia yra tikimybė, kad šiuose pastatuose bus asbesto ir teks atlikti specialų patikrinimą ar imtis intervencinių priemonių. *DSS paslaugų modelio parinktės skaičiuoklėje* irgi privalu pateikti tam tikrą informaciją apie įmonę (pvz., vietą, ekonominį sektorių, darbuotojų skaičių, įstaigų skaičių ir pan.).

Pagal pateiktą informaciją skaičiuoklė siūlo įstatymais numatyty DSS paslaugų diegimo modelius (pvz., vidinius, paskiriant darbdavį arba darbuotoją¹).

Taigi šios skaičiuoklės atlieka pirminę diagnostiką, po kurios reikalinga išsamesnė padėties analizė arba konkrečios intervencinės priemonės. Žinant šiuos ypatumus ir tai, kad šios priemonės pirmiausia skirtos darbdaviams bei reikalauja pakankamo DSS klausimų išmanymo, tampa aišku, kodėl šios skaičiuoklės naudojamos rečiausiai (žr. 6 pav.), palyginti su visomis kitomis, labiau skirtomis bendriems darbdavių ir darbuotojų klausimams spręsti ir pateikiančiomis labai tikslus ir aiškius atsakymus į konkrečias užklausas.

Darbo inspektoriai skatina naudotis šiomis priemonėmis ir darbuotojus bei darbdavius supažindina su jų funkcijomis.

„Pateiksiu jums skaičiuoklės veikimo pavyzdį. Jei baigiantis darbo sutarčiai jiems [darbdaviams] kyla abejonių, atsakomybės nebereikia permesti apskaitos specialistams. Nes taip ir būna: įdarbinimo klausimai perduodami spręsti apskaitininkams... Anksčiau, kai dar buvo galima pareikšti susidomėjimą (dabar tokios galimybės nebėra), viską darydavo apskaitos specialistai. Taip pat paaiškinome, kad jūsų įmonės apskaitininkai pasinaudoję mūsų skaičiuoklėmis gali sužinoti, ar darbuotojui priklauso kompensacija... Turime ir kompensacijų skaičiuokles. Skatiname jomis naudotis. Mums patiems skaičiuoklių paprastai neprireikia [vizitų metu]; jas naudojame vykdydami patikrinimus [tada informuojame, kad tokios priemonės yra]. Jas pristatydami [darbuotojams ir darbdaviams] paaiškiname, kur jas rasti, kaip naudoti ir kokių duomenų reikia, kad būtų galima gauti naudingos informacijos. Nes jei į skaičiuokles įvestume mums pasakomą informaciją, klaidų neišvengtume. Paprastai pateikiame bendrus paaiškinimus, pasakome, kur skaičiuoklė yra, ir, jei reikia, parodome, kaip naudoti. (Darbo inspektorius, turintis 15 metų darbo stažą)

Siekiant parodyti, kaip naudotis šia priemone, toliau pateikiamas galimo atvejo pavyzdys.

Praktinis pavyzdys Nr. 1 João Ferreira atvejis

34 metų João Ferreira dirba Lisabonoje įsteigtoje bendrovėje. Jis yra programinės įrangos kūrėjas, dirbantis pagal terminuotą darbo sutartį. João įsidarbino įmonėje 2020 m. kovo 1 d. Trejus metus uoliai dirbęs ir įgijęs profesinių žinių, nusprendė ieškoti naujų galimybių ir iššūkių. Apsisprendęs išeiti, savo darbdaviui apie ketinimą nutraukti darbo sutartį João ketina pranešti rugsėjo 1 d., laikydamasis numatyto įspėjimo termino.

João Ferreira terminuota sutartis buvo sudaryta 12 mėnesių laikotarpiui su galimybe kasmet pratęsti. Sutartis jau buvo pratęsta du kartus. Nusprendęs sutartį nutraukti, bendrovėje jis buvo išdirbęs 36 mėnesius. Žinodamas šią informaciją, João apsilanko ACT tinklalapyje, kad, pasinaudojęs skaičiuokle, sužinotų, kada darbdaviui turi pranešti apie sutarties nutraukimą, kad nepažeistų reikalavimų (žr. 3 pav.).

¹ Įmonėje, pasirinkusioje šį modelį, darbdaviui arba paskirtam darbuotojui surengiami specialūs DSS mokymai, taip išvengiant įpareigojimo įsigyti išorės tiekėjo siūlomas prevencijos paslaugas (žr. PT7 atvejo tyrimą ir pagrindinę ataskaitą).

3 pav. Praktinis ACT skaitmeninės skaičiuoklės naudojimo pavyzdys, darbuotojui pranešant apie darbo sutarties nutraukimą

The screenshot shows the 'Simulator of communication of termination of contract by the employee - by complaint' interface. It includes the ACT logo (Autoridade para as Condições do Trabalho) and funding logos (COMPETE 2020, Portugal 2020, and the European Union). The main text asks: 'Do you intend to end your contract? You can do so, at any time during your contract, by communicating in writing to the employer, with advance notice that varies according to the type of contract and length of service.'

The input fields are as follows:

- Type of contract: Fixed-term contract (dropdown menu)
- Admission date: 01/03/2020
- On what date do you intend to communicate the termination to the employer?: 01/09/2024
- Duration of months provided for in the contract: 12

Į skaičiuoklę įvedęs savo darbo sutarties duomenis, João sužinojo datą, kada jo sutartis gali būti nutraukta. Skaičiuoklė leido sužinoti, kiek laiko jis bus išdirbęs, kai turės pranešti apie darbo sutarties nutraukimą ir kokia numatoma darbo sutarties nutraukimo data. João atveju tai būtų 2024 m. spalio 31 d. (žr. 4 pav.).

4 pav. Rezultatai, gauti naudojant ACT skaitmeninę skaičiuoklę

This screenshot shows the same interface as the previous one, but with the results of the simulation displayed under the heading 'Conditions of cessation'.

The results are:

- You will have worked: 4 year(s) 6 month(s) 1 day(s) until the date of notice of termination.
- Date of termination of employment contract: 10/31/2024

At the bottom, there are three buttons: 'Simulate', 'Clean', and 'Print'.

Praktinis pavyzdys Nr. 2 Metalurgijos įmonės atvejis

„METALLURGY LDA“ yra šiaurės Portugalijoje įsikūrusi vidutinio dydžio metalurgijos įmonė, kurioje dirba 60 darbuotojų. Bendrovės veikla klasifikuojama pagal Portugalijos ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (CAE²) Nr. 24510 – „Geležies liejimas“. 40 darbuotojų vykdo didelės rizikos veiklą. Nežinodami, kokio pobūdžio DSS paslaugas pasirinkti, įmonės atstovai pasinaudojo ACT skaitmenine skaičiuokle, pateikusia daugiau informacijos apie jų organizacijai tinkamą DSS paslaugų modelį.

² CAE atitinka Tarptautinį visų ekonominės veiklos rūšių standartinį klasifikatorių (ISIC) ir NACE.

5 pav. Praktinis ACT skaitmeninės skaičiuoklės naudojimo pavyzdys, renkantis organizacijai tinkamą DSS paslaugų modelį

Occupational health and safety (OHS) services organization model simulator

All employers, regardless of the number of employees, must organize occupational health and safety (OSH) services.

The way in which these services are organized (internal, external, common, employer or designated worker) depends on the number of workers and the activity carried out by the company.

This simulator helps you to check which of those types of OHS service organization you can adopt for each establishment in your company.

Establishments to consider

Name of establishment: Metallurgy LDA

Coordinates (Latitude/Longitude): 42,032 -9,142

No. of workers: 60

Number of workers exposed to high-risk activities in the selected establishment: 40

Add Establishment

Simulate Clear Print

Šiuo konkrečiu atveju skaičiuoklė rekomendavo sukurti vidines DSS paslaugas, kaip parodyta 6 pav.

6 pav. Rezultatai, gauti naudojant ACT skaitmeninę skaičiuoklę

Simulation Result	
Establishment	Type(s) of organisation of OSH services that you may adopt
Metallurgy LDA	• Internal Service.
NOTICE The content of this simulator is merely indicative, as it does not consider all the variables on which the analysis of each specific case depends. The information in this simulator should not be used as a basis for any decision-making without qualified professional assistance tailored to the specific case, nor does it replace consultation of current legal regulations. The results presented are based on the data entered by the user, which is their sole responsibility, and does not bind ACT.	

Novatoriškumas

Pastangos skaitmenizuoti ir supaprastinti prieigą prie ACT informacijos kanalų laikomos šalies novatoriška praktika, kuria siekiama sustiprinti Darbo inspekcijos vaidmenį, kaip numatyta deramo darbo darbotvarkėje.³

Šios skaitmeninės skaičiuoklės buvo sukurtos gavus SAMA finansavimą, teikiamą pagal Europos socialinio fondo iniciatyvą, skirtą viešojo administravimo srities modernizavimo projektams, įgyvendinant programą COMPETE 2020. Šios priemonės iš pradžių buvo sukurtos portugalų kalba, bet naršyklėje informacija gali būti išversta į anglų, prancūzų ir ispanų – pagrindines šalies dirbančiųjų – kalbas.

Požiūris

Plėtojant šias technologines priemones laikomasi pedagoginio požiūrio. Stengiamasi, kad informacija būtų geriau prieinama ir padėtų laikytis DSS reikalavimų bei leistų lengviau pasiekti ACT komunikacijos kanalus; darbo inspektoriai šiais kanalais skatina naudotis ir tiesioginių patikrinimų metu.

³ Kaip paaiškinta <https://www.portugal.gov.pt/download-ficheiros/ficheiro.aspx?v=%3D%3DBQAAAB%2BLCAAAAAABAAzNDI2MgUUAmp2vnQUAAAA%3D>

Kas pasiekta?

Skaičiuoklės ir pokalbių robotai darbuotojams ir darbdaviams leidžia greitai ir tiesiogiai gauti techninę informaciją. Nuo 2024 m. rugsėjo 16 d., kai pradėjo veikti naujasis ACT portalas, į pokalbių robotą kreiptasi daugiau nei 200 000 kartų (žr. 5 pav.), o skaitmeninėmis skaičiuoklėmis 2023 ir 2024 m. pasinaudota daugiau nei 11 milijonų kartų⁴ (žr. 7 pav.).

Pokalbių robotas Naudotojų skaičius	
2023 m.	2024 m.
141 926	111 865

Skaičiuoklė	Naudotojų skaičius	
	2023 m.	2024 m.
Kompensacijos už darbo sutarties nutraukimą skaičiuoklė	4 135 921	3 500 591
Kompensacijos už mokymo kreditus, skiriamus nutrūkus darbo sutarčiai, skaičiuoklė	469 985	596 637
Pranešimo apie besibaigiančios terminuotos sutarties nutraukimą datos skaičiuoklė	413 059	287 071
Išspėjimo apie darbo sutarties nutraukimą datos skaičiuoklė, kai sutartį nutraukia darbuotojas	403 769	469 216
Praleistų darbo dienų dėl šeimos nario mirties skaičiuoklė	317 497	462 725
Atostogų skaičiuoklė	423 209	470 953
Asbesto tikimybės skaičiuoklė	13 293	7 865
Darbuotojų sveikatos ir saugos paslaugų (DSS) modelio parinktės skaičiuoklė	11 452	7 454

Kaip minėta anksčiau, žinant paskutinių dviejų sąrašo skaičiuoklių ypatumus ir tai, kad šios priemonės pirmiausia skirtos darbdaviams bei reikalauja geriau išmanyti DSS klausimus, tampa aišku, kodėl jos naudojamos rečiau. O štai pirmų šešių 6 paveiksle išvardytų skaičiuoklių, ypač pirmosios, naudotojų skaičius daug didesnis. Viena iš priežasčių galėtų būti dažnos darbdavių, darbuotojų, taip pat apskaitininkų, teisininkų ir žmogiškųjų išteklių specialistų užklausos, todėl šių skaičiuoklių naudotojų auditorija – daug platesnė.

Populiariausia buvo Kompensacijos už darbo sutarties nutraukimą skaičiuoklė, leidžianti sužinoti teisės aktais nustatytas sumas, skiriamas nutraukiant darbo sutartį, taip pat (jei priklauso) kompensaciją ir visas atostogų išmokas, premijas ir kalėdines premijas.

Kalbant apie poveikį darbo inspektorių darbui, šios priemonės gali užtikrinti sklandesnę naudotojų bendravimą su darbo inspektorais kreipiantis į ACT informacinę tarnybą (pavyzdžiui, inspektoriai teigia,

⁴ Duomenys rinkti nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2024 m. rugsėjo 15 d.

kad darbuotojai į tarnybą dažnai kreipiasi jau turėdami skaičiuoklių pateiktus rezultatus). Taigi, įdiegtos priemonės technologijas leidžia panaudoti tinkamoms darbo sąlygoms kurti, o darbo inspektoriams – susitelkti į tuos atvejus, kuriems reikia gilesnės ir labiau specializuotos analizės. Nepaisant šių numanomų privalumų, daugiau duomenų apie jų veiksmingumą nesukaupta.

Sėkmės veiksniai ir iššūkiai

„Darbo inspektorių nuomone, šios priemonės apskritai veiksmingos. Nors problemų vis dar yra (pvz., kai reikia pateikti atsakymus sudėtingesniais ir konkretesniais atvejais, šių priemonių sklaida), ACT šias priemones nuolat atnauja ir tobulina. Be to, darbo inspektorius manymu, kai kuriais konkrečiais atvejais skaičiuoklė gali būti nepajėgi pateikti teisingų atsakymų.

„Dažnai darbuotojai į skaičiuoklę duomenis įveda paskubomis ir neįvertina visų aspektų. Kartais būna ir išskirtinių atvejų, pavyzdžiui, kai darbuotojo atleidimas užsitęsia arba atleidžiama daug darbuotojų. Tada padėtį tenka išanalizuoti atidžiau, nes [norint apskaičiuoti kompensacijos sumą] reikia atsižvelgti į tam tikrus aspektus. (Darbo inspektorė, turinti 15 metų darbo stažą)

Šias priemones reikėtų populiarinti nacionaliniu mastu, kad apie jų egzistavimą ir galimybę naudoti sužinotų daugiau žmonių ir kad jas dažniau naudotų Portugalijos gyventojai.

Pritaikomumas kitose ES valstybėse narėse

Technologines priemones, pavyzdžiui, skaičiuokles ir pokalbių robotus, rekomenduojama diegti ir kitose šalyse, tačiau jas reikia pritaikyti, atsižvelgiant į kiekvienos valstybės narės ypatumus ir poreikius. Tačiau šios priemonės, tapusios plačiai prieinamos, būtų parama darbo inspekcijos veiklai ir leistų pagerinti DSS reikalavimų laikymąsi.

Papildoma informacija

Autoridade para as Condições do Trabalho Pradžios puslapis
<https://portal.act.gov.pt/Pages/Home.aspx>

Literatūros sąrašas

- EU-OSHA – Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra, *Darbuotojų saugos ir sveikatos taisyklių laikymosi stiprinimas. Bendroji apžvalga*, 2021 m. Skelbiama
https://osha.europa.eu/sites/default/files/Improving_compliance_OSH_regulators_lit%20review.pdf
- EUROFOUND. (2023 m.). *Darbo santykiai ir socialinis dialogas. Portugalija: Institucijos, politika ir praktika, užtikrinant minimalios algos reikalavimų laikymąsi*. Darbo dokumentas, Tarptautinė darbo organizacija. <https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/eurofound-paper/2023/portugal-institutions-policies-and-practices-enforcing-minimum>
- TDO – Tarptautinė darbo organizacija. (2022 m.). *Darbo inspekcijos sistemų stiprinimas, kad būtų geriau laikomasi darbo teisės pasitelkiant vystomąjį bendradarbiavimą. Teminė santrauka*. https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@ed_dialogue/@lab_admin/documents/publication/wcms_838476.pdf

Autoriai: Liliana Cunha ir Sarah Maggioli, Porto universiteto psichologijos centras (CPUP); Porto universiteto psichologijos ir edukologijos fakultetas (FPCEUP), Portugalija.

Sara Ramos, Socialinių ir ekonominių pokyčių ir teritorijų tyrimo centras (DINÂMIA'CET); Lisabonos universiteto institutas (ISCTE), Portugalija.

Projektą administruoja: Dietmar Elsler, Ioannis Anyfantis, Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra (EU-OSHA).

Šį atvejo tyrimą užsakė Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra (EU-OSHA). Jo turinys ir visos jame pateiktos nuomonės ir išvados yra tik autorių ir nebūtinai atspindi EU-OSHA požiūrį.

Nei Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra, nei joks jai atstovaujantis asmuo negali būti laikomas atsakingu už toliau pateiktos informacijos panaudojimą.

© Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra, 2026

Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį.

Norint naudoti arba atgaminti nuotraukas arba kitą medžiagą, kurių autorių teisės nepriklauso Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūrai (EU-OSHA), būtina gauti tiesioginį autorių teisių turėtojų leidimą.